

ТОНГЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 19 (66248)
2000 йил 11 май.

Сотувда эркин нархда

Бизга ёздинглар

Алишер Чавоий номидаги Республика Чарфис санъат лицейи ўқувчилари

МАФКУРА- МИЛЛАТНИНГ ҚАНОАТИ

Абдулла Ориповнинг машхур «Оломонга» деган шеъри бор. Унга кўра Машраб, Чўлпон, Қодирийларни бирма-бир душман териб кетганларида томошабинликкагина яраган оломон устидан жуда изтиробли хулоса чиқарилади. «Қачон халқ бўласан, эй сен оломон», дея хитоб қилади. Халқни бирлаштирувчи куч - миллий мафкура бўлмоғи керак.

Абдулла Қодирийнинг машхур «Ўткан кунлар» романидаги Отабекнинг ўлимини эслаб кўрайлик. У Ватан озодлиги йўлида шаҳид кетган. Демак, ватанпарварлик

миллий мафкуранинг бир бўлаги.

Широқ ва Тўмарислар ватанни ҳимоя қилиш муқаддас бурч эканлигини доим эслатиб туради. Бундай эзгу фазилатлар ҳар бир фуқаронинг дилида мустаҳкам ўрнашмоғи лозим. Фикри ожизимизча, миллий мафкура асрий қадриятларимизни асраб-авайлаш, юртни кўз қорачигидек сақлаш, урф-одатларимизни бидъат, хурофотларга аралаштирмаслик, ўз фикрига эга бўлмоқлик, ташқи ғояларга қарам бўлмаслик каби тушунчаларни ўз ичига олади.

Шу билан бирга катталарга, ота-оналарга ҳурмат, кичикларга иззат, миллий мафкурамизнинг катта ҳарфлар билан ёзиладиган асосий қоидаларидир.

ридир.

Соғлом фикрли, тоза руҳли, пок қалбли авлод фақатгина мард ва бақувват халқнинг ичидан етишиб чиққан. Бизнинг миллатимиз ўзининг миллий ғоясига, улуғ мақсадли олий йўлига эгадир. Шундай экан, биз ёш ва соғлом авлод юртбошимиз истаган буюк келажак қуриш йўлидаги режа - миллий ғоямизга эга бўлмоғимиз лозим.

Шахло АРАБОВА,
Олия БҮРИЕВА, Санжар РАҲМОНОВ,
Шухрат СУННАТОВ,
9-«А» синф ўқувчилари.

Мустақилликдан кейинги Олий ва ўрта махсус ўқув юр்தларига тест синовлари орқали кириш биз ёшларга берилган катта имкониятдир.

Шу ерда «тест синовлари адолатли эмас, унинг дастидан болалар саводсиз бўлиб қолаяпти» деган фикрга эътиборингизни тортмоқчимиз. Бу фикр мазмун ва моҳиятига кўра умуман нотўғри, зеро бу синов жараёнида ўқувчи саводсиз бўлиб қолмайди. Албатта (абитуриент) тестни «мендан кетгунча, эгасига ет-

АДОЛАТЛИ ТЕСТ

гунча» қабилида ёдлаб олса, имтиҳон вақтида уни эсидан чиқариб, тўғри жавобни топа олмаса, бунга ҳеч қачон тест айбдор бўлолмайди. Чунки тест намуналари ёдлаш учун эмас, балки ўқувчи ўз устида кўпроқ ишлаши учун. Давлат тест маркази томонидан чоп этилмоқда.

Шу ўринда бундай ноўрин фикрларга берилмай, билим савиямизни пухта эгаллаб олмоғимиз шарт.

Тест синовлари натижалари компьютер орқали амалга ошишини ҳаммамиз биламиз.

Ҳеч қандай шубҳага ўрин қолмайди.

Тўғри, айрим домлалар

чўнтагини қаппайтириш мақсадида нопок ишларни қилишмоқда. Лекин бундай шахсларга даров чора-тадбирлар кўрилаяпти.

Бизнингча, адолатли тест синовларига ўтилган. Ўқитувчи, домлаларнинг манфаатдорлиги сезиларли даражада камайди.

Президентимиз айтганларидек, Ўзбекистон - келажаги буюк давлат. Бу давлатнинг пойдеворини албатта биз - ёшлар барпо эта-

Имзо
(Лицейнинг 21 нафар битирувчиси номидан.)

ДИЛЛАРГА ЗАВҚ УЛАШГАН МАКТУБ

кўйилган мактуб Дилбарга топширилди. Жавоб мактубида юртбошимиз ёш авлоднинг юртимизда юз бераётган воқеаларга бефарқ қараётганликларидан хурсанд эканликларини ҳамда биз - ёшларга катта ишонч билан қараётганликларини айтганлар. Мактубни ўқиб, барчамиз юртбошимизга содиқ бўламиз, деб ният қилдик. Камол топиб, юртимизни албатта буюклик шоҳсупасига олиб чиқишга ваъда берамиз.

Азизбек ТУРДИЕВ.

УСТОЗ ҲОШИМЖОН АКА

Бу оламда шундай инсонлар борки, улардан таралаётган шуъла, зиё қоронғу кечани нурга чўмдиргудек куч-қудратга эга. Нафақат қоронғу кечани, балки инсон дилида тўпланган қора булутларни ҳайдаб, кўнгилнинг улкан қасрини нурафшон қила олади. Ўзбекистон Фанлар Академияси илмий тадқиқот институтининг катта илмий ходими Ҳошимжон Аҳмедов ана шундай улуғ ишлар ва мактовлар соҳибидир. Улар лицейда таҳсил олаётган ўқувчиларни илм-маърифат аталмиш булоқлардан сизиб чиқаётган маънавият суви ила қондирмоқдалар. Ҳошимжон Аҳмедов бизларни адабиёт сирларидан воқиф этиб, ҳамиша ўқинг дея биздаги шижоат денгизини янада тўлқинлантirmoқда. Ҳошимжон Аҳмедовнинг илм бериш ва уни сингдириш услублари бутунлай ўзгача, улар дарсни иложи борича жонли ўтишига интиладилар. Аълочилар сафини кўпайтириш учун эса танлов эълон қилиб, голибларни бадиий китоблар билан мукофотлайдилар. Шунингдек, синфимиз конституциясини ташкил этиб, унга: «Синфимиз шаънига доғ тушмағай», «Ижодкорлар фахримиз», «Сен ёлғиз эмассан, синфдош» каби моддаларни киритганлар. Натижада синфимиз аҳил бўлиб, ўқувчилар янада яхши ўқишга интилмоқдалар. Ҳошимжон Аҳмедов бизнинг синф раҳбаримиз бўлмасалар-да, биз ҳақли равишда уларни синф раҳбаримиз деб тан оламиз ва ҳеч қачон бизга қилган яхшиликларини унутмаймиз.

Муножат САДРИДИНОВА
9 «А» синф ўқувчиси.

ПУДЕМЁТЧИ ҲАКИМ-ЖОН

Айни уруш қизиган палла. Кишлоқ йигити Ҳакимжон ҳам 1942 йил, 22 июнда «Майда миллат» колхозидан фронтга отланди.

127-нишонга отувчи пиёдалар полкида, 1-пулемётчи бўлиб жангга кирди. Кўплаб қиргин-барот кунлар, уруш давридаги халқнинг оғир қисматини Ҳакимжон ўз кўзи билан кўрди. Маздок, Гихередск, Ростов-Дон шаҳарларидаги оғир жангларда мардларча жанг қилди. Уруш қурбонсиз бўлмаганидек, Ҳакимжон қанчадан-қанча ёру-дўстларини ўзи тупроққа қўйди. Ўзи ҳам шундай жангларда ўнг қўлидан оғир яраланди. Грозний шаҳрида даволаниб, 1943 йил, ноябрь ойида уйга қайтди. Ҳакимжон жангчи уйга қайтиб ҳам тингани йўқ. Дастлаб жангга отланган «Майда миллат» жамоа ҳўжалигида омбор мудир, чорвачилик фермасида мудир, савдо соҳасида ҳамда пахтачилик соҳасида ҳам жонбозлик қилди.

Фасллар алмашиб, жангчи Ҳакимжон бугунги кунда «жангчи бобо»га айланди. Икки кўксини жанговар нишонлар безаган жангчи Ҳакимжон бобо бугун 83 баҳорни кутиб олди. Оймачахон момо билан тарбиялаган беш нафар фарзандларининг барчаси эл юмушига камарбаста. 25 нафар набира, 23 чеваранинг табаррук бобоси. Бобо ҳар доим юзига фотиҳа тортар экан, юртга, бағрини тўлдириб турган набираларига тинчлик, саломатлик тилаб, беихтиёр кўзлари намланади. Албатта, бу кўз ёшлар шундай эркин замонга етмаган дўстларини мубораж ёди учундир, балки шундай улуг кунларга етганига шукроналик кўз ёшларидир.

Носиржон МАМАДАЛИЕВ,
Балиқчи туманидаги
«Истиқлол» жамоа
ҳўжалиги,
21-мактаб муаллими.

«АЛПОМИШ» ҒОЛИБ

Кундан-кун миллийликка эътибор янада ортиб бормоқда. Яқинда Фарғона вилоят мактабдан ташқари муассасалар методик маркази томонидан ўтказилган «Халқ миллий ўйинлари» кўрик-танлови ҳам шулар жумласига киради, десак муболаға бўлмайди. Танлов болаларни миллий урф-одатларимизга, миллий ўйинларимизга бўлган қизиқишларини янада орттирди. Туманлараро бўлиб ўтган ушбу танловда Охунбобоев туманининг «Алпомиш» гуруҳи қатнашчилари ғолибликни қўлга киритиб, Республика миқёсида ўтказиладиган танловга йўлланма олдилар. Биз уларга кейинги танловларда омад тилаб қоламиз.

Омадхон ШОКИРОВА,
Фарғона вилояти, Охунбобоев тумани
«Ўқувчилар уйи» услубчиси.

СИЗ БУНГА НИМА ДЕЙСИЗ?

Мактабимиз кишлоқнинг қоқ ўртасида жойлашган. Мактаб бундан бир неча йил олдин кенг, икки қаватли қилиб қурилган. Лекин қишда хоналаримиз исмайди, совуқ. Спорт залимиз эскирган. Етарли стол, стуллар ҳам йўқ. Компьютер деган сўзни умуман эшитмаймиз. Чунки мактабда компьютер йўқ-да.

Биз ҳам олий ўқув юртларида ўқигимиз, «Зулфия» мукофоти совриндори бўлгимиз келади. Мактабимиз ҳозирги замон талабига жавоб бериб, орзуларимиз амалга ошади-ми? Сиз бунга нима дейсиз?

Тожинор ДЎСТНАЗАРОВА,
Жиззах вилояти, Зомин туманидаги
57-ўрта мактабнинг 7-синф ўқувчиси.

РАҲМАТ, УСТОЗЛАР

Соғлом авлод деганда, нафақат руҳий жиҳатдан, балки маънавий томондан баркамол, тўғри фикрлайдиган инсонни тушунамиз. Маънан етук бўлишимиз учун устозларимиз кўплаб тadbирлар ташкил қилишда бош-қош бўла-яптилар.

Яқинда «Камолот» ёшлар жамағмаси томонидан уюштирилган «Сиз қонунни биласизми?» кўрик-танлови ўтказилди. Бизнинг мактабимиз шаҳар бўйича иккинчи ўринни олди. Биринчи ўринни олишимиз ҳам мумкин эди. Майли, энг асосийси ўрин эмас. Унда иштирок этиш, мустақкам билим олиш. Бу танловда кўплаб керакли ва етарли нарсаларни билиб олдик.

Бундан ташқари синфимиз билан Самарқанд шаҳрига саёҳатга чиқдик. У ердаги тарихий ёдгорликларни ўз кўзимиз билан томоша қилдик. «Гўри Амир» мақбараси, «Шоҳи зинда», «Регистон» майдони. Бу эса бизнинг тарихий билимларимизни янада бойитди.

Бизга ана шундай шароит яратиб бераётган мактабимиз раҳбари Шоҳида опа, тарих ўқитувчиси Озода Икромовалардан жуда миннатдоримиз. Бу каби жонкуяр устозларимиз бор экан, биз ўқувчиларнинг билими фақат ошиб боради. Ахир Президентимиз ҳам қайта-қайта такрорляптилар, фарзандларимиз биздан кўра кучли, ақлли, билимли ва албатта бахтли бўлишлари шарт деб.

Шунинг учун ҳам биз ўқувчиларнинг вазифаси ўқиш ва ўрганиш. Бу йўлда мактабимиз ўқитувчилари биз ўқувчилардан сира вақтларини аямайдилар.

Лайло РУСТАМОВА,
Тошкент шаҳар,
110-мактабнинг
11-«Б» синф ўқувчиси.

БОБОМНИНГ ҚЎШАЛОҚ БАЙРАМИ

9 май куни бобом Бобожон Қосимовнинг уйи меҳмонларга тўлади. Бобомнинг 10 нафар фарзандлари, неваралари, эваралари йиғилишади. Бобом баъзан невараларини санай туриб, саноғидан адашадилар-да:

-Ҳа, майли, нечта бўлсанг ҳам баринг ўзимникисан, борингга шукур! - деб қўядилар.

9 Май - Хотира ва Қадрлаш кунини биз ўзгача бир орзиқиш ва интиқлик билан кутамиз. Чунки, бу кун - бобожонимларнинг қўшалок байрамларидир. Бу кун бобомнинг қиргинбарот урушдан гарчи жароҳатланган, II-гуруҳ ногирони бўлса-да, омон қайтганларининг байрами. Ва, бегуноҳ қурбонлар-у шахидларни хотирлаб, ёдга оладиган ушбу қутлуғ кун - бобомнинг туғилган кунларидир.

Баъзан, гап айланиб уруш йилларида бориб тақалганда, дарров бобомнинг кайфияти ўзгаради, қошлари чимирилиб кетади.

-Кўйинглар, у кунларни эсга олмаларинг! - дейдилар ноҳус оҳангда. - Урушнинг оти ўчсин! Биз кўрган у кунларни сизлар тасаввур ҳам қилмаларинг. Илоҳ, юртимиз тинч бўлсин!

Бобом биров ўйланиб туриб, қўшиб қўядилар:

-Дунё тинч бўлсин, шу тинч замонларни кўрганимизга шукур! Ахир, мана шу доруломон кунларга етолмай, кўзи очик кетганлар қанча...

Уруш тугаганига ярим асрдан ошиқ вақт ўтган бўлса-да, унинг асоратлари ҳамон ўздан дарак бериб туради. Сталинград остонасида олган жароҳатлари туфайли бобомнинг бир қўли ва оёғи яхши ишламайди... Мен эса бобомга қараб туриб, тинчликнинг қадрини тушунамиз. Бегуноҳ қонлар тўкилмаслиги учун, инсонлар ҳам жисмоний, ҳам руҳий жароҳатлар олмасликлари учун тинчликнинг қадрига етиш лозим экан. Токи боболаримиз кечган қонлар, бувиларимиз туну-кун меҳнат қилиб, оч-наҳор кечирган кунлар биз учун ибрат бўлмоғи лозим экан. Тинчлик барқарор бўлиши учун эса келажақ эгалари бўлмиш биз - ёшлар масъулмиз.

Дилбар ОТАЖОНОВА,
Зангиота туманидаги 16-ўрта мактабнинг
8-синф ўқувчиси

Ассалому-алайкум ҳурматли «Тонг юлдузи» газетасининг ижодкорлари.

Мен газетанинг ҳар бир сонини мароқ билан ўқиб чиқаман. Ижодкор дўстларим кўплигидан бошим осмонга етади. Қайси шеър, ҳикояни ўқимайин, ҳаётдан завққа тўлиб, хурсанд бўлиб ёзилганлиги сезилиб туради. Мен ҳам ўз ҳис-туйғуларимни сизларга ёзиш учун ўзимда журъат топа олдим. Шеърим чиқишига умид қиламан.

Шоир Ф. Фуломнинг:

Мен бир қора кунда туғилдим,
Туғилдим-у, шу он бўғилдим...

... Шеърини ўқиб

Бизлар ёруғ кунда туғилдик,
Саодатда, бахтда туғилдик.
Оллоҳимнинг назари тушган,
Жаннатмакон юртда туғилдик.

Ёшлар учун очикдир йўллар,
Билимларга ташна кўнглилар.
Шижоатга тўлди бу диллар,
Ихтиролар учун туғилдик.

Фарзандим, деб қўлочин очган,
Халқим, дея тинчидан кечган.
Довруғимиз жаҳонга сочган,
Ислон бобом учун туғилдик.

Ўзбекистон, менинг ўзимсан,
Алишмасам қошу кўзимсан.
Дадил қадам, мағрур сўзимсан,
Сени асраш учун туғилдик.

ИСПАК

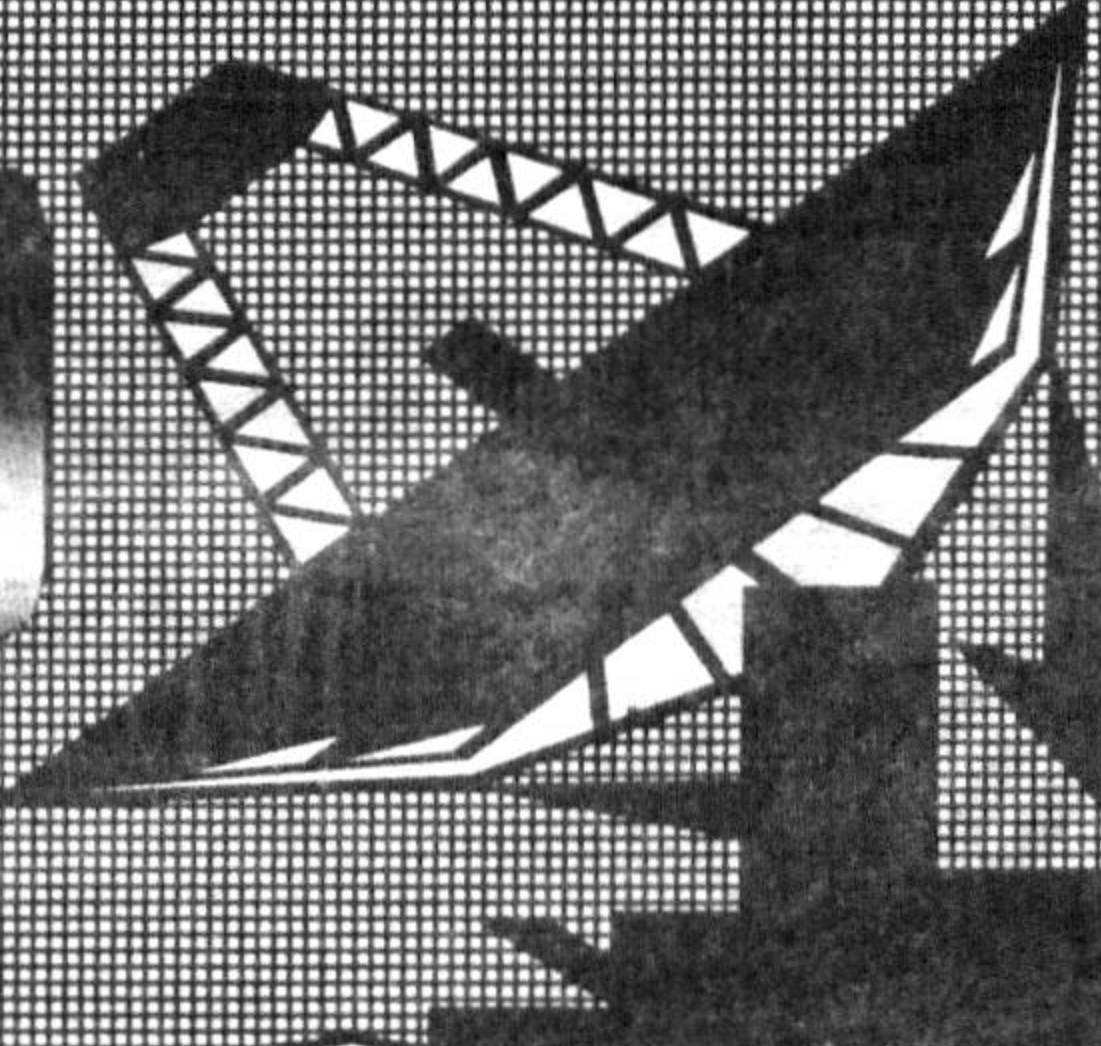
Истагим шул ҳаётда,
Ҳамма омадли бўлса.
Дунёимиз болаларнинг,
Кулгуси билан тўлса.

Ота-онамиз умри,
Чинор умридек бўлса.
Оллоҳ доим мададкор,
Ҳар одам олға юрса.

Дилафрўз БАХРИДДИНОВА,
Навой вилояти, Нурота
туманидаги Ҳ. Худойкулов номли
1-гимназия ўқувчиси.

DUNYODAN DARAKLAR

Ўзбекистон- Ҳиндистон ҳамкордир

1-3 май кунлари президентимиз Ислон Каримов бошчилигидаги делегация расмий ташриф билан Ҳиндистонда бўлиб қайтди. Бу ташриф президентимиз томонидан қилинган учинчи ташриф эди. Ташриф давомида Ҳиндистон ва Ўзбекистон давлатлари манфаатларига хизмат қилувчи ўнта шартнома имзоланди, икки мамлакат ўртасидаги шартномаларнинг умумий сони қирқтага етди. 1-3 май давомидаги ташрифда жуда муҳим ҳисобланган қуйидаги шартномалар имзоланди:

1. Икки давлат ҳудудида ҳавфсизликни, барқарорликни, тинчликни сақлаш, турли хил қўпуровчи, диний экстремистик ташкилотларнинг таҳдидига йўл қўймаслик бўйича ўзаро ҳамкорлик масаласида.

2. Ўзбекистон ёки Ҳиндистон ҳудудида жиноят содир этиб, мазкур давлатларнинг бирида қочиб юрган жиноятчиларни тутиб бериш масаласи.

3. Икки давлат ўртасида иқтисодий ҳамкорликни кучайтириб, жумладан, товар айирбошлашни юқори даражада ривожлантириш.

4. Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасида маданий алоқаларни ривожлантириш, турли хил кино, театр, мусиқа, санъат фестивалларини ўтказиш тўғрисида шартнома.

Шунингдек, президентимиз бошчилигидаги делегация Ҳиндистоннинг Агра шаҳридаги Бобурийлар сулоласидан бўлмиш Шоҳжаҳон қурдирган, дунёнинг саккизинчи мўъжизаси ҳисобланган Тожмаҳални зиёрат қилдилар.

Тожмаҳал ўзининг гўзаллиги билан бутун дунёни мафтун этган обидадир. Буюк Турон фарзанди бўлмиш Бобур Мирзо ва унинг авлодлари Ҳиндистонда шу каби обидаларни кўплаб, барпо қилганлар.

Венгриядаги шуҳрат

Будапештда каратэ бўйича Европа кубоги мусобақалари бўлиб ўтди. Мусобақада Ўзбекистонлик каратэчилар 7 та олтин, 2 та кумуш, 6 та бронза медалларини қўлга киритиб, мамлакатимиз спортчилари шуҳратини янада оширдилар.

Владимир Путин- президент

7-май куни Москвада Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг инногурация - яъни, мамлакат раҳбари вазифасини бажаришга киришишига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Маросимда Россиянинг собиқ Президенти Борис Ельцин ҳам қатнашди.

Ахмет Нежет Сезер-Туркия президенти

8-май куни Туркияда учинчи босқич овоз бериш натижаларига кўра Туркия парламенти мамлакатнинг янги президентини сайлади. Унга кўра, Туркия конституцион судининг ҳозирги раиси Ахмет Нежет Сезер мамлакатнинг янги Президенти этиб сайланди.

Озодлик

Бир неча ҳафтадан бери Филиппиндаги айирмачи гуруҳ томонидан гаровда сақланган 100 кишидан 70 таси 8-май куни озод этилди.

6,5 балли зилзила

Индонезиянинг Сулавеси оролида кучли зилзила содир бўлди. Зилзиланинг силкиниш кучи Рихтер ўлчови бўйича 6,5 баллга тенг бўлган.

This is my picture(photo). If you want to know my name write a letter to "TONG YULDUZI"!

МУРОЖААТ,
МАСЛАҲАТ, ТАКЛИФ
Please... - Марҳамат (илтимос)...

- come in - кириш
- sit down - ўтириш
- speak louder - баландроқ гапиринг
- speak more slowly - секинроқ гапиринг
- help yourself - олинг, тортинманг
- make yourself at home - ўзингизни худди ўз уйингиздагидек ҳис қилинг
- wait for me - мени кутиб туринг
- open the window - деразани очинг
- close the door - эшикни ёпинг.

Can I help you? - Сизга ёрдам берайми?
Would you like to... - Сиз ...ни хоҳлайсизми?
- have a walk - сайр қилишни
- have a cup of coffee (tea) - кофе (чай) ичишни
- go to the cinema - кинога боришни
- visit the exhibition - кўргазмага боришни

May I invite your friend for my birthday -- Дўстингизни туғилган кунингизга таклиф қилсам майлими?
Are you free this evening? - Сиз бу оқшом бўшмисиз?
I invite you to my wedding - Мен сизни тўйимга таклиф қиламан.
Please do not forget - Илтимос, унутманг!

ИНГЛИЗ ТИЛИ СИЗ УЧУН ENGLISH FOR YOU

ТАБРИКЛАР, ТИЛАКЛАР, ҚУТЛОВЛАР

Мен сизни ... билан табриклайман! - I congratulate you with ...
Табригимни қабул этинг! - Please, accept my congratulations.
Янги йил билан! - Happy New Year!
Туғилган кунингиз билан! - Happy Birthday!
Менинг энг эзгу тилакларимни етказинг! ...! - Give my best regards to ...

Мен сизга ... тилайман - I wish you ...
Бахт - Happiness
Соғлиқ - Health
Муваффақият, омад - Success
Омад сизга! - Good luck
Ҳамма яхшиликлар сизга ҳамроҳ бўлсин! - All the best with you!
Вақтингизни чоғ ўтказишингизни тилайман!
- Have a good time!
Саёҳатингиз (йўлингиз) бехатар бўлсин! - Have a good trip!
Учишингизда омад тилайман! - Have a good flight!
Сизнинг соғлигингиз учун! (қадах) - To your health!
Сиз учун (қадах)! - To you!

Саҳифани
Шоҳруҳ КАРИМБЕКОВ
тайёрлади.

KITOB MENING YO'LDOSHIM

Kitob mening yo'ldoshim,
Qishloqdagi tengdoshim.
Kitobsiz ilm bo'lmas,
Kitobsiz bilim bo'lmas.

Kitob o'zi bir jahon,
Kitobdan ko'z olmayman.
Turli kitob olaman,
O'qib ongli bo'laman.

Baxtli o'sgan bolaman,
Yurtning erka o'g'liman.

Farruh BOTIROV,
Toshkent shahar
153-maktabning
3-sinf o'quvchisi

BAHOR

Bahor keldi, gul bahor,
Etagida gullar bor.
Hamma xursand, hamma shod,
Yurtimchi bo'lar obod.

Bahorni sog'ingandan,
Quchoq ochib kutaman.
Do'stlarim yo'qlab kelsa,
Dasta gullar tutaman.

Shohista TURSUNOVA,
Toshkent tumani, A. Ikromov
nomli 19-maktabning
4-«G» sinf o'quvchisi.

O'ZINGSAN ONAM

Osmonimda charaqlagan o'zingsan,
Yuragimda yaraqlagan o'zingsan.
Qalbimdan ham joy olgan o'zingsan
O'zingsan, o'zingsan, o'zingsan
onam.

Farzanding hafa qilsa ham sevdin,
Farzanding ozor bersa ham sevdin.
O'zingni o'qqa ham, cho'qqa ham
urding,
Mushtipar, oqila, mehribon onam.

Sa'dulla SHUKUROV,
Nuriddin Nosirov nomli
273-litsey maktab
o'quvchisi.

ЮРМТА КАУМТАН ЖУРНАЛАР

Яхшироқ ўйлаб қарасам, қатор анжуманларда ишти-
рок этишга улгурибман. Лекин бу галги анжуман қайси-
дир жиҳатдан менга янглик бўлди.

Республика ўқувчилар саройи... Таниш- нотаниш қиёфа-
лар... Ҳаммининг қалбида ҳаяжон... Бу гал анжуманда уч
юздан ортиқ ўқувчи иштирок этди. Уларнинг ҳар бири
ўзига хос дунё. Ўзига хос кашфиёт. Уларнинг барчаси
менга таниш эди. Мен уларни суҳбатлашмасимдан аввал
ҳам билар эдим. Усмон Носир, Абдулла Қодирӣ, Чўлпон,
Нодира, Увайсий, Дилшоди Барно эди улар... Юртидан
қувилган турналар қайтган эди... Улар шеър ўқияпти... Юрт
ҳақида, миллат ҳақида, соғлом авлод ҳақида, она ҳақида.
Улар дунёга оппоқ нигоҳ билан қарайди. Улар алдовни
билмайди. Риёни билмайди. Уларнинг нигоҳида азиз мав-
жудлик йўқ. Улар ўзини танияпти. Ўзини дунёга тантияпти.
Яхшими, ёмонми, нимадир ёзаяпти. Энг муҳими, ни-
мадир дегиси келаяпти. Ўқилган шеърларнинг мавзуси,
шакли, савияси хилма-хил. Улар бутун Республикadan кел-
ган. Пойтахтга шеър ўқиш учун келган бу ўсмирлар
орасида иккинчи синф ўқувчиларидан тортиб, битирув-
чиларгача бор эди. Гарчи шеърларни обдон тинглаган
бўлсам-да, қаноат қилмадим. Шеърларни қайта ўқиб чиқ-
дим. Хилма-хил кўлэмалар орасида тепиб турган юрак-
ни инсон тақдирини, «шеърим сизга ёқдими?», деб жон-
дираб турган нигоҳни ҳис этдим. Қачонлардир мен ҳам
шундай бўлганман. Мен ҳам кимгадир умидвор, яхши гап
эшитиш умидида термулганман. Бугун ҳам термулман.
Шеърлар ҳақида турлича фикр билдириш мумкин. Улар-
нинг барчасини бадий асар ёки бадийлик намунаси
дейиш қийин. Ва бу табиий ҳол. Шоир ёганидек, ҳар қан-
дай оташга, «Оқ йўл берар одатда учкун». Сурхондарёлик
ёш қаламкаш Жўрабек Рамазоннинг шеърӣ машқла-
ри кишини қувонтиради. У бир шеърда:

**Тупроқ йўллар аро қолган ҳар изим,
Азобим, қувончим, фирогим - Ватан,**
—деб ёзади. Ватанга бўлган чинакам меҳрининг изҳори
эди бу сатрлар. Ортимида қолаётган ҳар бир изимида

Ватан бор. Шунинг учун ҳам бу тупроқни қаттиқроқ бо-
сишга уяласан киши. Бухоролик Сўҳроб Шероқнинг шеър-
лари ҳақида ҳам шундай гапларни айтиш мумкин. «Хур Ва-
таннинг равнақи учун, кўш бўлиб яшашим керак», —деб
ёзади у. Фарғоналик Дилрабо Асқарова шеърларида ҳам янги
«топила» сатрлар учрайди. У ўзининг «Аёл» шеърда:

**«Атрофинга назар сол,
Борми сендек буюк зот.
Қалбинг тўлган меҳрга
Сен-ла яшайди ҳаёт»,**

—деб ёзади. Қорақалпоғистонлик Имоммаджидова Нуржа-
молнинг шеърлари ҳам кишига завқ бағишлайди. У ўз шеър-
ларига ўзи сурат ишлаган. «Оролим - дардим менинг» шеър-
ида ҳасрат бор, фожиага нисбатан ачиниш бор. Бу эса
шоирликнинг илк кўринишларидан биридир. Сирдарё ви-
лоятининг Гулистон шаҳрилик Мусоёжон Комилов ҳам ўзи-
ни излашга интиляпти. Хусусан, янги шеърларида бу нарса
кўринади. Ургутлик Дилноза Аҳророва, Тошкент вилояти,
Пескент туманилик Маҳмуда Дадамажонова, зоминлик Шо-
ҳиста Эргашева, учкўприклик Мирзобек Маҳмудовларнинг
шеърӣ машқларида ҳам мақташга арзуғулик, ёшига хос
бўлмаган теран фикр, мулоҳаза учрайди. Бу, албатта катта
ютуқ. Лекин шеърят фақат мазмундангина иборат эмас.
Кўп шеърларда шакл, фикр устига кийгизилган либос ўқув-
чини ўзига тезда жалб қилмайди. Шеърлар гарчи бадий-
лик касб этса-да, ўқувчига тез таъсир қилмайди. Ўқувчини
зеркитиради. Ваҳоланки, улар орасида янги фикр, ёш юрак-
нинг кечинмаси бор. Демак шеърӣ шакл ҳақида ўйлаб
кўриш керак. Қашқадарёнинг Китоб шаҳридан келган Ма-
лика Эшманова ҳақида ҳам яхши гаплар айтиш мумкин.
Хусусан «Шеърят» шеърдаги:

**«Титрабгина аста босаман қадам,
Ҳайҳот узун экан мен танлаган йўл»,** каби сатр-
ларда ажизмазмун бор. Навоӣй вилоятлик Раъно Файзул-
лаева, жиззахлик Жасур Оқбўтаев, Хоразмнинг Қўшқўпир

туманидан келган Мақсуда Самандарова, андижонлик Улуғ-

Анжумандан кейинги ўйлар

бек Фуломов каби ёш қаламкашларда ҳам шоирлик-
нинг илк кўринишлари кўзга ташланади. Жумладан,
Мақсуда Самандарова ёзади:

**Сенинг ҳароратинг, меҳринг дилимда,
Истиқлол машъали ёритар йўлим.
Мустақил Ватаннинг эрка қизиман,
Қасрга узатсам стади қўлим.**

Тошлоқ туманилик Элмурод Солиев, наманганлик
Шаҳноза Алиева, тошкентлик Гулноза Мусаёжонова, муз-
работлик Суннатилла Мамадалиев, риштонлик Феруза
Полвонова, Сурхондарё вилояти Шеробод туманидан
келган Нигора Нормуродоваларда ҳам сўз айтишга, ўзини
танитишга бўлган иштиёқ кучли. Бу иштиёқ кун кел-
либ, уларни эларо севимли ижодкор этишга ишона-
ман. Иштироқчилар ўз нуқтаи назаридан келиб чиқиб,
ўз шеърӣ тўпламларига ном қўйган: «Илҳом чашма-
лари», «Чучмома», «Улуғ ниёт», «Ассалом келажак». Мен
бу гапни анжуманда иштирок этган 20 нафар ёш қалам-
кашгагина эмас, сизга ҳам айтгим келади ўқувчи. Зеро,
сиз ҳам, биз ҳам келажакмиз. Мустақил Ватаннинг кел-
ажакимиз. Турналар юртга қайтди. Улар энди учиб кет-
майдилар. Улар бу юрт осмонида умрбод аргимчоқ со-
либ уцадилар. Қўшиқ қуйлайдилар. Юрт ҳақида, миллат
ҳақида, она ҳақида... Мен ёш қаламкашлар билан хайр-
ландим. Улар ўз манзилига томон кетдилар. Уларнинг
жиемига кетди, холос. Уларнинг шеърлари, илк кечин-
малари мен билан қолди. Мен ҳар кун улар билан юзма-
юз бўламан. Ўзига, сўзига шеърӣятга муҳаббатни синг-
дирган укаларим, сингилларим, мен сизларга оқ йўл
ёзмадим. Мен сизга ўз мулоҳазамни ёзим. Мен сизларни
сегинаман. Мен сизларни яхши кўраман. Уммонларга
бўлган сафарингиз қутлуг бўлсин! Бехатар бўлсин! Улар
шеър ўқияпти... Турналар қўшиқ қуйлаяпти... Инсон
ҳақида, келажак ҳақида. Мен уларнинг янги овозини
эшитаяпман. Сиз ҳам эшитаяпсизми?!

Шўҳрат ОРИФ,

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Пойтахтимизнинг Акмал Икромов туманидаги А.Ясавий номли 203- мактабда она тили, адабиёт, математика, химия, биология, рус тили фанлари бўйича семинар бўлиб ўтди. Унда ўқувчилар йил мабайнида олган билимларини намойиш этишди. Айниқса, химия, рус тили фанлари бўйича ўтказилган очик дарс соати кўпчиликка манзур бўлди. Бу фанларга ўқувчилар кўпроқ тайёргарлик

«ОЧИК ДАРС»ГА - МАРҲАМАТ

кўрганлари билиниб қолди.

Семинарда туман халқ таълими ходимлари, қўшни мактаб ўқитувчилари ҳам иштирок этдилар.

Устозлар билимидан нурга чўмган ҳар бир ўқувчи ўз маҳорати, билими билан меҳмонлар қалбидан жой олдилар.

Семинарда нафақат дарс

тингланди, балки қўшиқ айтилди, рақсга тушилди. Кичик саҳна кўринишлари орқали ўқувчилар қалбларга яна бир бор йўл топилди. Бундай тадбирлар болаларни фикрлашга, ўқиб ўрганишга, ҳаётга тўғри назар солишга ўргатса ажабмас.

Шахло МУТАЛОВА.

(Boshi o'tgan sonda)

TOMDAN O'CHINI
OLGANMISH

Bog'chadan qaytayotganda chiroyli bir targ'il mushukcha Farhodga ergashib qoldi. Oyisi shuncha haydasa ham, u ayanchli miyovlaganicha Farhodning oyog'iga surkaldi.

-Oyijon, uyga olib ketaylik. Mosh mushugimizga o'g'il bo'ladi. Ikkovlashib sichqonlarni tutishadi, yo'q demang, jon oyijon, -yalindi Farhod.

-Do'mboqqinam, sog'lom mushukcha ekan, egasidan adashib qolgan shekilli, mayli olib ketamiz, -rozi bo'ldi oyisi.

Uyga kelishgach Farhod uni sekingina Moshning yoniga qo'ydi.

-Qara, Mosh, senga o'g'il olib keldim. Hafa qilmasdan birga o'ynanglar, xo'pmi, -mushukchaga qarab bag'illayotgan Moshning peshonasidan siladi Farhod.

Mosh mushukchaga biroz qarab turdi-da, to'satdan beliga tap-tap tushirdi. Mushukcha bo'lsa qochish o'rniga uning bo'yniga osilib erkalandi. Nihoyat Mosh ham

Muhabbat HAMIDOVA YANGI UCH OG'A-INI QOTIRLARNING SARGUZASHTLARI

murosaaga keldi shekilli, uni etaklab xontaxta tagiga kirib ketdi...

Farhod mushukchani Do'mboq deb atadi. Do'mboq juda ozoda, odobli edi. Kechqurun Farhodning yostig'i yonida uxlar, uning bir zumda xurillab uxlab qolishiga Farhod qotib-qotib kulardi.

Do'mboq uch og'a-ini bog'chaga ketishayotganda darvozadan kuzatib qolardi. Bog'chadan qaytishayotganlarini ham hammadan oldin sezib, darvoza tagidagi kichkina yoriqdan kallasini chiqarib ularni kutib olardi.

Farhodning krovatchasida yotgan Do'mboqning qulog'iga uyqu aralash bolalarning g'o'ng'ir-g'o'ng'ir ovozi eshitildi-yu otilib tasgqariga chiqdi. Qarasa darvoza berk. Demak,

Farhodlar xali etib kelmabdi. «Balki darvozani ochisholmayotgandur», -o'yladi Do'mboq va bir amallab darvoza tagidan kallasini chiqarib ularni ko'rmoqchi bo'ldi.

-Ma, pish-pish... -Do'mboq bu ovoz Farhodniki emasligini bilib, boshini tirqishdan tortib olmoqchi bo'ldi. Biroq kechikdi. Farhodlarning qo'shnisi Maqsud qo'lidagi kattakon tosh bilan boshiga tushirdi.

Kutilmaganda zarbadan Do'mboq sarosimaga tushib ichkariga qochish o'rniga tashqariga sudraldi. Maqsud bo'lsa xiringlaganicha yana tosh otdi...

Farhodlar etib kelishganda Do'mboqning boshidan oqqan qon ko'zini ham yumib qo'ygandi.

-Ada, adajon, tezroq

yuring, do'xtir chaqiring. Do'mboqning boshi yorilibdi, -deyishdi aka-ukalar yig'lamsirab.

Adasi mushukni ko'tarib uyga olib kirdi. Iliq suv bilan qon yuqlarini yuvib, yorilgan joyga yod surib, bog'ladi. Qaerdandir kelib qolgan Mosh «Nima gap?» deganday qarab turardi.

-Uyalmasanmi Mosh, nega do'mboqni bir o'zini qoldiring? Qara, polvoningni boshini yorishibdi, -dedi Sardor moshga baqirib.

-Va, shu ham polvon bo'ptimi, qiltiriqku. «Tom va jeri»dagi mushukni aytsa bi'ladi polvon deb. Tomdan yiqilsa ham, g'isht bilan urishsa ham hech narsa qilmaydi. Ana uni aytsa bo'ladi. Bu nima, ovsar-ku, haydavor uni, -darvozadan yarim basharasini ko'rsatib tirjaydi Maqsud.

-Ahmoq, -deyishdi uch og'a-inilar, -kuching shu beozor mushukchaga etdimi. Bo'ldi sen bilan o'ynamaymiz, po'm, bizga boshga gapirma, -bolalar uylariga kirib ketishdi.

(Davomi bor)

BOBO TUT

Xovlimizning to'rida
O'sar bobo tut.
Bobomlardan esdalik
Bilar edi yurt.

Ertakdagi chinordek
Baland bo'yi bor.
Mo'lu-ko'l xosil berar
Har yili bahor.

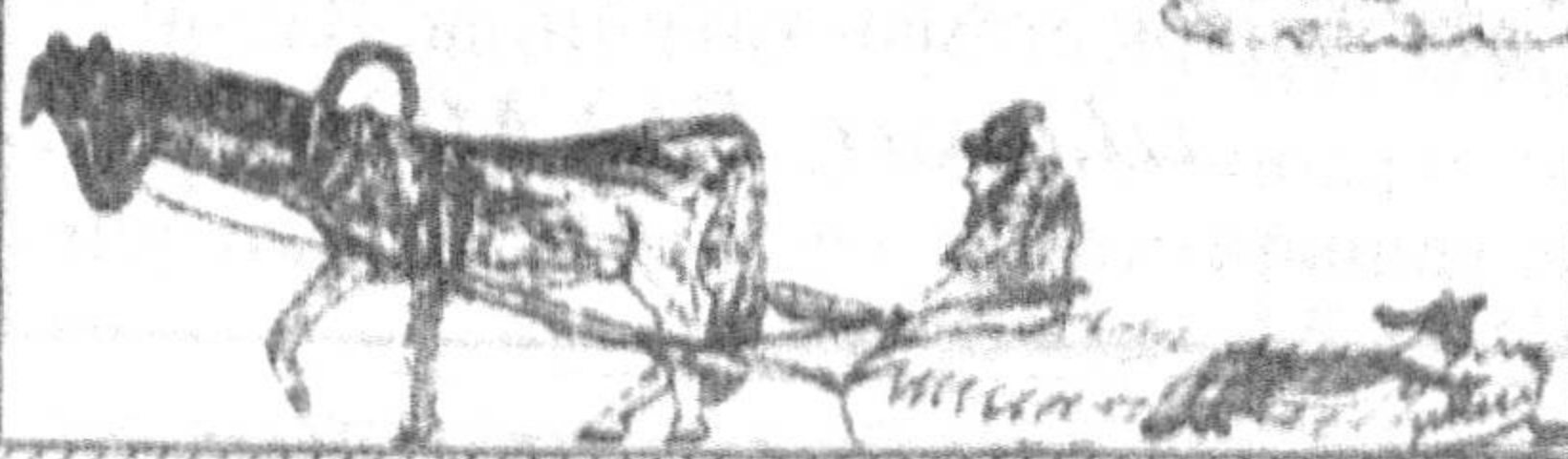
Mevasidan bir totgan
Bo'lar shod, xurram.
Go'yoki uyimizda
Bo'lgandek bayram.

Bog' yaratsa elda
Abadiy yashar,
Bunga guvoh bo'ladi
Bilinki bashar.

OI ARAVA

Ot arava
Ishdan chiqdi.
Yurmay turib
Kimdan chiqdi.
Gardimi ham,
Omon emas.
Lek gunchagi,
Yomon emas.
So'dog'ini
Topsak bo'lar.
Kagayini
Chopsak bo'lar.
Qattiq, chayir
Yog'och kerak.
Yaramaydi,
To'l ham terak.
Bolsa agar
Tut yo o'rik,
Ikkimizga
Berar ko'rik.
Bolta, tesha
Tayyorlasak,
Randa, arra
Qo'lga olsak.

Tut g'o'ladan
Arraladik.
Yaroqlisin
Saraladik.
Gardishini
Chopib qo'ysak,
Keragini
Topib qo'ysak.
Akmal usta
Ko'rib berar.
Balki yig'ib,
Qurib berar.
Tuzalsa gar
Aravamiz,
Ot qo'shgali
oboramiz.
Yurub ketsa
Dala ishi,
Tinchimasdan
Yozu qishi.
O'g'it topib
Yer o'yamiz,
Raxmat usta
deb qo'yamiz.

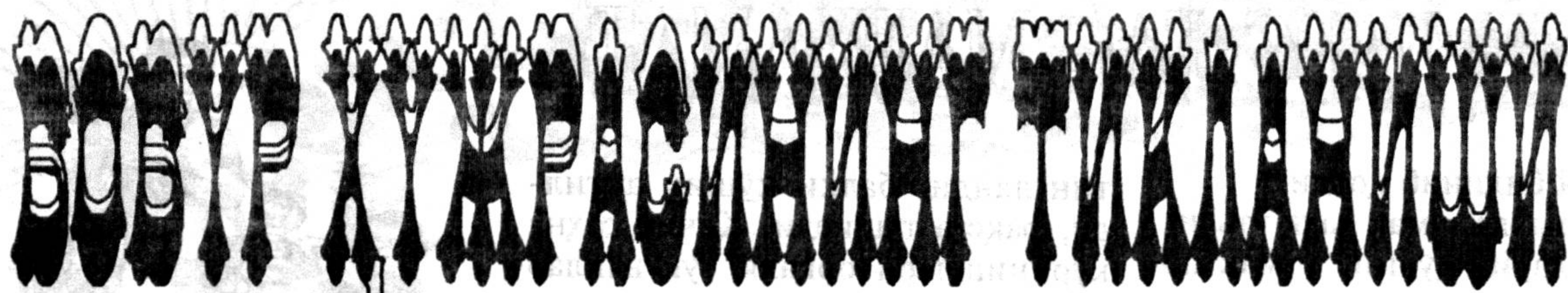

NIYATIM QABUL ETGAY

Gap boshlay bismillohdan
Madad tilay Ollohdan.
Bandasin xor qilmagay,
Ozuqqa zor qilmagay.
Saqlagay balosidan
Bemazgil qazosidan.
Asragay g'azabidan,
Oxirat azobidan.
O'lganga imon bergay
Maxshar kun darmon bergay.
Yomonga insof bergay
O'ziga hisob bergay.
Niyatim qabul etgay,
Maqsadga barcha yetgay.
Elu-yurt omon bo'lgay,
Ajib bir zamon bo'lgay.
Omin- deyluk til bilan,
Omin-deyluk dil bilan.
Ernazar ham qo'l ochib
Dilda borin der sochib:
Erishtirgay tilakka
Ollohim o'zi yakka.

ERNAZAR RO'ZZIMATOV

Рустамжон МИРАҲМЕДОВ

(Давоми. Боши ўтган сонда)

Орада бир кун дам оламан, бўш бўламан. Ўшандай кунларда чопонимни елкамга ташлаб аста иш бошладим, идорама идора юриб сўраб суриштирдим: «Бобур хужрасининг тикланишига бош-қош бўладиган ташкилот борми?» деб сўраб чиқдим. Охири амин бўлдимки, ишхоналар, ташкилотлар, идоралар бир-бирига асло боғланмаган экан. Улар фақат, сан-соларлик билан шуғулланишар экан. Биров: «Отангга бор», деса, бошқаси «Онангга бор», дерди. Ҳамма идорадан тарвузим қўлтиғимдан тушиб қайтардим. Дунё кўзимга қоронғу кўриниб кетди. Кейин таниш-билишларимга учрашдим. Кўпчиликдан маслаҳат сўрадим. Шунда кўпни кўрган одамлар айтишдики: «Бундай савобли ишни ҳукумат қилолмайди ва қилишни ҳам истамайди. Ҳукумат ҳеч қачон «Бобур хужраси тиклансин!» деб буйруқ бермайди. Лекин пастдан меҳнаткашлардан ташаббус чиқса, бир натижага эришиш мумкин». Катта оҳурдан ем еб юрган одамлар шундай маслаҳат бердилар. Бўпти, пастдан бошлайдиган ўзим бўламан, дедим. Шундай қилиб, энди эшикма-эшик, ҳовлима-ҳовли айланиб юра бошладим. Бобур хужрасининг тасвири туширилган эски суратларни тўпладим, ўзим билмаган тарихни сўраб билдим. Аста-секин атрофимга тарафдорлар йиғилди, ўз-ўзидан ташаббускор гуруҳ пайдо бўлди. Улар орасида ҳар хил миллат вакиллари бор эди: ўзбек, қирғиз, татар, ўрис ва ҳоказо. Ўзимга тарафдор қидириб юрган кезларимда бир ўқитувчи аёлнинг ҳузурига бордим, ундан йўл-йўриқ сўрадим. У ниятимни билгач, қувноб кетди. «Жуда савобли ишни бошлабсан! Шошма, манави шеърларни ҳам олгин. Сендан олдин ҳам Бобур барпо этган ёдгорликнинг вайрон бўлиб кетганига юраги ўртаниб юрган инсон бор. У айнан сен бошлаган ишлар тўғрисида анча йиллар муқаддам оташин шеърлар ёзган, жамоатчиликда фикр уйғотган», деб қолди. Шеърларини қўлимга олиб ўқиб кўрдим. Водариг, бу шеърларда кўнглимдаги гаплар ёзилган эди. Шунда Шавкат Раҳмон деган бир ўжар шоир борлигини билдим. Шоирнинг «Сулаймонтоғи этагида ўйлаганларим» шеърида юракни титратиб юборадиган сатрлар бор эди:

Диёнатли, орли аждодлар,
Бу ҳайбатли тошлар тагида.
Бирор лаҳза ҳаёл сурмаган,
Сохта шуҳрат, таъми ҳақида.

Яшарканлар юртда саргардон,
Кезарканлар гурбатда ёҳуд.
Сулаймонтоғ пойида бир кун,
Кўмилмакни қилганлар орзу.
Бунда не-не аллома ўтган,
Не жаҳонгир, нечалаб шоир.
Бироқ азиз тоғ тошларига,
Ёздирмаган ҳеч бирин номин.
Сулаймонтоғ юксалиб турар,
Бир элатнинг буюк ёдидай.

БАХТ СЎЗИ

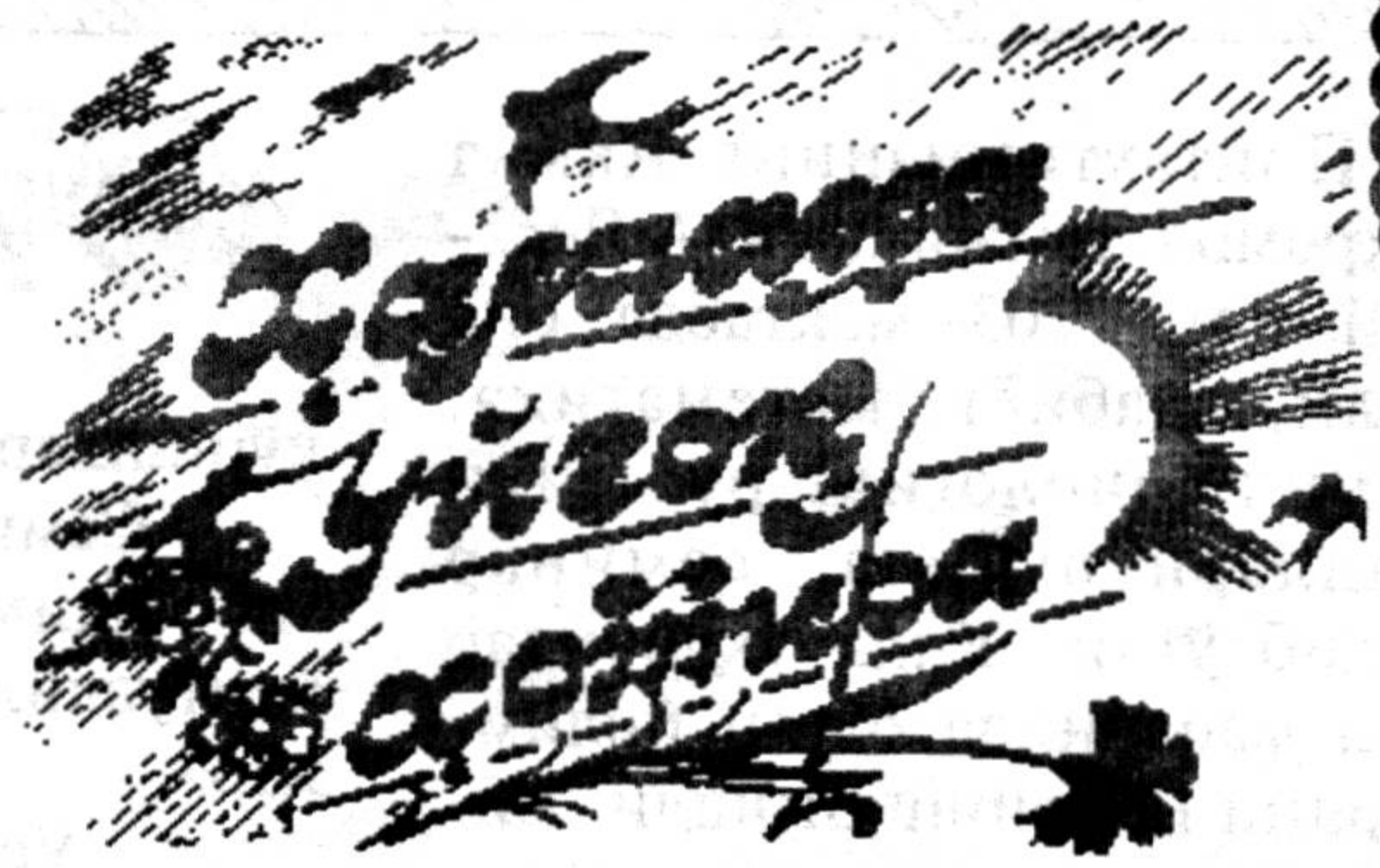
Бахтиёрман деган биргина сўзни айтиш учун керак қанча куч-чидам. Гарчи бахт сўзларнинг энг ёқимлиги, гарчи турса ҳамки тилнинг учиди, Оғир ботмасмикин бу сўз кимгадир, тегиб кетмасмикин оҳ-воҳларига, қандоқ бардош бериб яшайман кейин бахтсиз кимсаларнинг нигоҳларига! Аввало бу сўзни ўзгалар айтсин, айтсинлар кўзлари севинчга тўлиб, элнинг бахти учун умрини тиккан шоирлар айтмасин биринчи бўлиб. Бу сўзни бир умр айтмай яшадим, ҳар шодлик келганда юрдим секинроқ. Ҳам сўзини элимдан аввалроқ айтдим, бахт сўзин айтма, элдан кейинроқ.

Ҳали бирор ишни уддаламадим, ҳали ҳеч кимсани қилмадим рози, беҳуда ўтибди гўзал умримнинг қанчалаб чиройли баҳори, ёзи. Фароғат борлигини унутиб қўйдим, бағримга чақинлар тегди дафъатан, Сендан-да улғроқ нарса йўқлигини сочим оқарганда англадим, Ватан! Бунча кеч англадим, нега бунча кеч...

Англасам лоақал ўттиз йил аввал, лоақал туғилмай туриб англасам... Кўрган бўлармидим сени мукаммал. Ҳали асл Ватан бўлмоғинг учун овози тошларни ёрар куйчилар, қанчалар сеҳргар шоирлар керак, қанча билим керак, қанча куч-чидам. Умрим кўчклардай жимжит, шиддатли, буткул тинмоқ учун бир кун бемалол фақат яхши бўлмоқ жудаям камдир, жуда камлик қилар яшамоқ ҳалол. Нақадар кечикиб англадим сени, чақинлар йўқ қилса мени дафъатан, айт, қандоқ чидайман бундай хўрликка, айт, қандоқ ётаман қаърингда, Ватан!

Шавкат РАҲМОН

Ҳайрон бўлиб пойига бутун
Келгувчилар эътиқодидан...

Шавкат Раҳмоннинг бундай оташин мисралари юрагимга бир умрга муҳрланиб қолди. Бу шеър юрагимга ўт солди, ғайратимни жўшғириб юборди. Бахтга қарши, Шавкат Раҳмон шеърларини менга берган ўқитувчи шоир билан шахсан таниш эмас экан. Ўзимга-ўзим айтдимки, энди бу шоирни қандай қилиб топаман, ахир, мен соатсоз бўлсам, адабиёт аҳли билан боғланмаган бўлсам?! Шундоқ ҳам муаммоларга кўмилиб юргандим, яна битта муаммо пайдо бўлди. Буни қандай ҳал этаман, деб бошим қотди. Сўроқлаб юриб, газета таҳририятига бордим, мақсадимни айтдим. У ердагилар мени битта аёлга рўпаро қилишди. Мен ундан: «Шавкат Раҳмон деган шоир бор экан. Қардан топсам бўлади?», деб сўрадим. Ўша аёл: «Мен суриштириб кўраман, кейин аниқ жавобини айтaman», деди. Орадан бир кун ўтказиб яна таҳририятга бордим. Кейин билсам, мен учрашган аёл Шавкат Раҳмоннинг синглиси экан - у акасини ҳар хил ниятдаги одамлардан ҳимоя қилиш мақсадида менга дарҳол жавоб бермаган экан. У акасига - Тошкентга телефон қилибди: «Ака, ўшда битта одам Бобур хужрасини тиклаймиз, деб ҳаракат қилиб юрибди. Сизни излаб келди. Унга нима деб жавоб берсам бўлади?», дебди. «Ия, ўзим шу ишни амалга ошираман, деб куйиб пишиб юрсаму, сен унга манзилимни бермайсанми? Тезда бергин!», деб Шавкатбек синглисини койибди. Хуллас, шоирни топдим. Мен манзилни олганимдан сўнг устахонамга шоирнинг Тош акаси, Ўқтамбек Карим, (Сарвар Усмон) келдилар. Улар билан Бобур хужрасини тиклаш масаласида атрофлича суҳбатлашдик. Шундан сўнг орадан кўп ўтмасдан Тошкентдан Шавкатбекнинг ўзи ҳам етиб келди. Бизнинг учрашувимиз ажойиб бир вазиятда кечди. Шавкатбек узоқдан кучоқ очиб келар экан:

-Бобур хужрасини тиклайман, деб юрган марди майдон инсон ким? - деб бир неча марта такрорлади.

(Давоми бор)

Тошкент вилояти, Қибрай туманида 1982 йил, 31 июлда туғилган Юлдашев Санжар Алимовичга берилган мактабни тугатганлиги ҳақидаги О. Р. А. № 572269 рақамли гувоҳнома бекор қилинади.

Ватан отлик мўтабар ва муқаддас гўшага жонни баҳшида этиш мумкин. Эҳтиёж тугилган вазиятда имконни баҳшида этиш зарур. Бутун кучимиз ва билимимиз - истеъдодимизни унинг равнақ топиши учун сарфлашимиз лозим. Зеро, ана шу жараённинг ўзи ёниб яшаш деган Ватан туйғусини англатади.

Лекин қайси бир инсон Ватан сўзининг том маъносини тушуниб етган?

- Ҳазрат Мир Алишер Навоийми?

- Ҳа

- Захриддин Муҳаммад Бобурми?

- Албатта.

- Холмуҳаммад ўғли Фурқатми?

- Шак-шубҳасиз.

- Бобораҳим Машрабми?

- Тўппа-тўғри.

- Ҳа, улар кўпчиликни ташкил этади.

Бу санаб ўтган ва санаб ўтмас улгурмаган фидойилар халқ вакиллари эдилар. Халқнинг узилмас фахри эдилар.

Биз-чи, биз Ватан туйғусини ўшалар каби англаб етаяпмизми? Бозор иқтисодиёти даврида бу туйғу соясида ўзимизни «бозор»га солмаяпмизми?

Ахир ҳозирги Ўзбекистонимиз мустақилликка эришган паллада Ватан туйғусини амалий фаолиятда ёниб-куйиб ижод қилиш, яратиш ишқи билан яшаш устувор бўлиши керак эмасми?

Менга таҳририят томонидан ёниб-куйиб Ватанга, халққа бўлган ҳурмат-эҳтиромини амалий фаолияти билан исботлаб келатган беором умр соҳиби - Ўзбекистон телевидениесининг камтарин ва заҳматкаш режиссёри Кўзижон Ҳакимов ҳақида мақола ёзишни сўраганида бошим кўкка етди.

Мен Кўзижон ака билан етмишинчи йиллар ўртасида танишганман. Ўша пайтда иккимиз мусиқали кўрсатувлар бош муҳарририятида, мен эса адабий-драматик кўрсатувлар бош муҳарририятида хизмат қилар эдик. Фидойи устозларни эслайман: Убай Бурхонов, Тўлқин Алимов, Садр Зиёвутдинов, Самад Пулатов...

Кўзижон ака шундай устозлар билан ишлаган. Ҳозир у киши «Ёшлар телеканали»нинг бош режиссёри.

Эҳ-ҳе, агарда Кўзижон аканинг шу кунгача тайёрлаган кўрсатувларини жамлайдиган бўлсак, мактаб ўқувчисининг билим олиш учун сарфлаган ўқув йили етмайди. Истеъдод кўлами кенг. У киши шу кунгача қандай кўрсатув тайёрлаган бўлса, ҳамма-ҳаммаси элга манзур бўлган. Чунки Кўзижон ака ўз ижодий фаолияти билан Ватанни мадҳ этади. «Ватаним» деб куйиниб меҳнат қилади.

БЕОРОМ УМР

Мустақиллик шарофати билан ёш авлодни маънавий ка-

ЎзТВдаги биз билиб - билмаган фидойилар

ВАТАН ТУЙГУСИ

молотга йўллашга хизмат қилувчи «Ёшлар телеканали» ташкил этилди. Бу савобли ишга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, халқ шоири Хуршид Даврон ҳамда Кўзижон ака Ҳакимов масъул этиб тайинландилар. Кўзижон ака бош режиссёр сифатида талабчанлик билан фаолият кўрсатмоқдалар. Техник ижодий жараёнга бошуюқош.

Режиссёрлик - жуда мураккаб касб. Тасвир сўзга ҳамоҳанг-ҳамфикр бўлиши шарт. Моҳирона тасвирга олиш эса унча-мунча режиссёрнинг кўлидан келмайди.

Катта-катта байрам тантаналарини Кўзижон акага ишониб топширишади. Чунки у киши бундай масъулиятли вазифани аъло даражада бажара оладилар. У кишини гоҳ кўчма телевизион марказ, бошқарув хонасидан, гоҳида эса видеотасвирларни умумлаштирувчи хоналардан бирида учратасиз.

МЕН ТЕАТРДА ТУФИЛГАНМАН,

-деб сўз бошладилар Кўзижон ака. Тошкентнинг Чақар маҳалласида катта бўлганман. 34- мактабда ўқиб, 5-6 ёшимдан- (бу 1955-1967 йиллар) спектаклларда роллар ҳам ўйнаганман. Аям ҳам, дадам ҳам актёр эдилар-да. Шу десам, хато бўлмайди.

Дадам Рўзижон Ҳакимов (илоҳим жойлари жаннатда бўлсин) аввал Сурхондарё, кейин Қашқадарё, Чоржу мусиқали драма театрида ишлаб юрганларида, ўша пайтда республика раҳбари бўлган Усмон Юсупов ҳамма истеъдодли актёрларни бир ерга тўплаб, театр ташкил этишга кўрсатма берганлар. Ана шу воқеа туфайли Тошкентга келиб қолганмиз. Мусиқага бўлган ихлосим ўша пайтда уйғонган.

- Болалигингизни эсладингиз...

- Болалигимда анчагина шўх эдим.

Ўша пайтларда ҳинд актёри Раж Капурга ўхшашни орзу қилардим. «Жаноб-420», «Дайди» фильмларидаги эпизодлар асосида худди буюк актёрлар каби кийиниб, бўйнимга шарф ташлаб юришни одат қилиб олгандим. Буюк режиссёрлар- Маннон Уйғур, Етим Бобожоновларни кўришга муваффақ бўлганман. Уларнинг таклифи билан саҳнада роллар ҳам ижро этганман. Фақат-зумраша, шўх болалар ролини. Шунинг учун санъат танамга сут билан кирган десам гапимга ишонаверинг. Лекин Хожи Аҳмаднинг «Жазоир- менинг Ватаним» спектаклидаги Аҳмад роли менинг энг катта ролим бўлган. Мактабни тугаллаб, Маннон Уйғур номли санъат ва рассомчилик илмгоҳининг режиссёрлик қўллиятида ўқидим. Сурхондарё театрида диплом спектаклимни қўйдим. Ўша ерда уч йил ишладим. Бу вақт ичида ўнга яқин спектаклга режиссёрлик қилдим. Кейин - Қашқадарё театри...

- От ўрнини той босар... Дадангиз Рўзижон Ҳакимовнинг ҳаёт йўлига ўхшар экан.

- 1973 йили Ўзбекистон телевидениесида ишлай бошладим.

- Жуда тўғри йўл тутган экансиз.

Бугун сизнинг моҳир режиссёр бўлиб танилишингизда телевидениедаги хизматнинг аҳамияти катта бўлибди.

- Тўғри топдингиз. Нолимайман, балки фахрланаман. Мени шу даражага етказган устозларим, Ўзбекистон телевидениеси билан фахрланаман. Дарвоқе, устозлар ҳақида... Маҳкам Муҳамедов, Ғани Расулов, Санъат Рўзиматов, Ҳайбат Алиев... Улар- кўпчилик. Мен ҳаммаларидан миннатдорман ва қарздорман. Ҳали ҳам улар ишончини тўла оқлашим учун кўп ишлар қилишим керак.

- Устозлар ҳам сизнинг «8+1», «12 учрашув», «5+1» концерт дастурларингизни мақтаганларини айтмайсизми.

- Бу дастур мен учун изланиш жараёнлари эди. Устозларга ёққани янада яхши ишлаш дегани.

- Шунча йил ичида шогирдлар ҳам кўпайиб қолгандир.

- Уларни санасам юздан ошиб кетар-ов. Майли, баъзиларини санаб ўтишим мумкин: Аваз Боқиев, Хуршид Тешабоев, Раҳима Ражабова, Алишер Мадраҳимов...

МИЛЛАТ КЎЗГУСИ

- Телевидениеда ишлаш жараёнида энг бахтли дақиқалар ҳам бўлганми?

- Албатта-да! Юнус Ражабий, Икром Акбаров каби мусиқа доғнишмандларидан таълим- тарбия олдим. Бу эса мусиқани англашимда, дастурлар тайёрлашимда анча кўл келди. Улар менга «Миллийлик- миллат кўзгуси» дея таълим беришган. Биз қадимий ашулаларимизни миллий, янгича оҳангларда янграшига ҳаракат қилмоғимиз зарур.

БОЛАЛИККА ҚАЙТИШ

- Кўзижон ака, яқинда «Шайтанат» видео асарини томоша қилдик. Унда сиз ижро этган домла роли кўпчиликнинг эътиборини тортди. Бу - театрни қумсаганингизми?

- Мен кўз очиб кўрганим - театрни ҳамиша қумсайман. Чунки унда болалик даврим яшайди-да!.. Лекин телевидениеда ҳам, театрда ҳам, мусиқада ҳам тасвирий санъат мужассам.

Видеосериал бошқони, Ўзбекистон халқ артисти Ёдгор Саъдиев мени ушбу ролга таклиф этганида мен болалигимга қайтдим!.. Ўша пайтда ўйнаган ролларим, қўйган спектаклларим кўз ўнгимда жонланди. Ёшариб кетгандек бўлдим. Бунинг учун Асадбекдан (ҳазил) - Ёдгорбекдан чексиз миннатдорман.

- Кўзижон ака болаликка «қайтидик»?... Сиз бола сифатида Ватан сўзига қандай қарайсиз.

- Ватан... Унда не-не алломалар, буюк зотлар ўтмаган! Уларни етукликка, комил инсон бўлишга ана шу гўша чорлаган. Мустақил Ўзбекистонимизга муносиб фарзанд бўлиш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир. Мен ана шу мақсадда меҳнат қилиб келаяпман ва бундан бахтиёрман.

- Самимий суҳбатингиз учун раҳмат!

Собир ЖАББОР.

ТЕЛЕВИЗОРГА РАХМАТ!

Қонунни инсон яратади, унинг қандай ижро этилишини ҳам инсон назорат этади. Назорат жиддий ва узлуксиз олиб борилса, жамиятимизда яшаш яхши ва осон кечади. Чунки биз чиқараётган қонунлар инсон манфаатларини кўзлашига шак-шубҳа йўқдир.

Яқинда онам билан Каттақўрғонга Тошкент - Бухоро поездидида бориб келдим. Аввал ҳам поездга тушгандим. Синган ойналар, ювуқсиз пол ва йўлақлар менда хунук таассурот қолдирган эди. Бу сафар эса кўзларимга ҳам қўлоқларимга ҳам ишонмайман. Чала қуриган чойшаблар эмас, пахтадек тоза, дазмолланган елим қопчаларга солинган чойшаб ва сочиқлар тутишди. Эшикни аста тақиллатиб: «Шакар чой ичасизми, новвот чойми?», деб сўрашди. Чой пулини олишмади ҳам. Авваллари чойшаб пули, чой пули деб тез-тез эшикни тақиллатиб туришарди-да. Онам: «Нечук бунча тартиб?», десалар, «Телевизорда бизни танқид қилишгач, иш тубдан ўзгарди. Ярим жамоамиз ишдан бўшаб, ишлайдиганлар қолди», дейишди. Поездда юриш ёқиб қолиб, қайтишда Навоий - Тошкент поездидида келдик. Ундан ҳам кўнглимиз тоғдек кўтарилиб, қадр- қимматимизни билишгани учун хурсанд бўлдик. Раҳмат сенга азиз «Ойнаи жаҳон»-им! Иллатларни очиб, одамларимизга чиқарилган қонунлар ўз ижросини топиши керак, деб тушунтиришда давом этавер.

Абдуҳамид АБДУҒАФФОРОВ.

ОЛТИ ТИЛЛА ТАНГАГА ОЛИНГАН РҮМОЛ

Бизнинг қишлоқда олтин танга билан оддий тангани фарқи-га бормаган, фақатгина Ўзбекистоннинг пулини ажрата оладиган содда, самимий Ойбек ака билан Малика опа яшайдилар. Балки айтсак ишонмасиз, ростдан ҳам улар жуда-жуда соддалар. Сизларга айтиб бермоқчи бўлган воқеа ҳам шу инсонлар хонадониди бўлиб ўтган ҳақиқатдир.

Ойбек аканинг отаси урушда партизанларга ёрдамчи бўлиб хизмат қилган экан. Урушдан сўнг жуда камбағал яшаган бўлсалар ҳам, аммо фарзандларига мерос қолдирган эканлар. Ўғиллари Ойбек акага мерос сифатида катта қора чамадон теккан экан. Чамадон ичи қаттиқ картон қоғоз билан қопланган, тахталалар билан беркитилган экан. Ойбек ака бу чамадонни анча йиллар сақлаб юрибдилар. Вақт-соати келиб,

қизиқиб чамадонни очибдилар. Картонни ҳам, тахталаларни ҳам олиб ташлаганларида ичидан олти дона тилла танга чиқибди. Тилланинг фарқига бормай, эски замоннинг тангасидир, деб парво ҳам қилмабдилар. Бу сирни ҳеч кимга ҳам айтмабдилар.

Бир куни эски тақинчоқлар йиғиб юрувчи лўлилар Ойбек ака ва Малика опа уйларида ҳам киришибди. Шунда Ойбек ака лўли-

ларнинг сотаётган рўмолига қизиқиб қараб турган хотини Малика опага шу рўмолдан олиб бермоқчи бўлибди. Ва сақланаётган олти дона тилла тангани кўтариб чиқибди. Буни кўрган лўлилар тангаларни талаша бошлашибди. Эски замоннинг тангаси лўлиларга пул экан-да, деб ўйлабдилар-да, Малика опага ўзи ёқтирган рўмолдан олиб берибдилар. Олти тангага лўлилар рўмол беришиб, жуфтакни ростлаб қолишибди. Эртаси Ойбек аканинг акалари ва қариндош уруғлари келишади. Бу воқеадан хабар топиб афсусланишади. Бу мерос оталаридан қолган катта бойлик эканлигини улар билмаганликлари учун қойишибди.

Нилуфар ЎТАГАНОВА,
Қашқадарё вилояти,
Деҳқонобод тумани.

ФИЗИКА

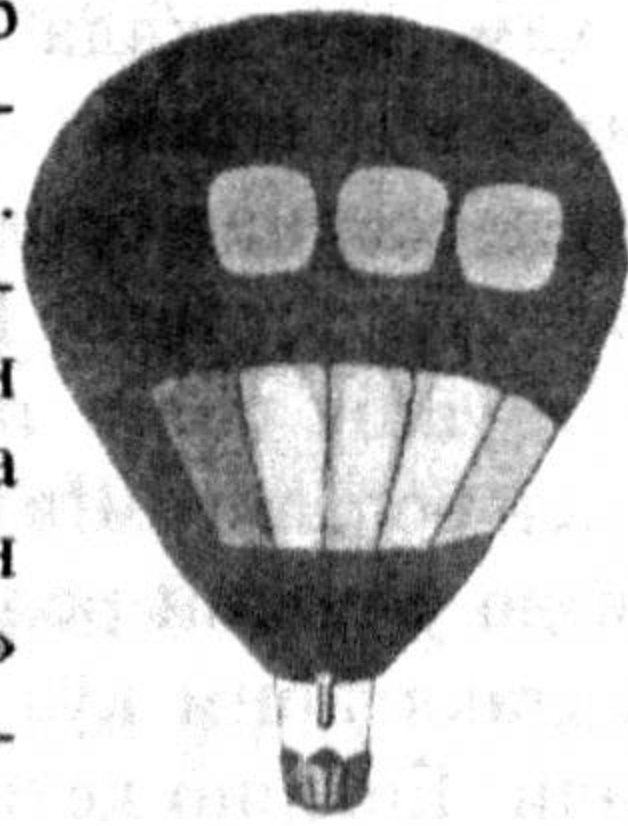
«ГАЗ» СЎЗИНИ КИМ ЎЙЛАБ ТОПГАН?

Бу сўз ҳам «термометр», «электр», «гальванометр», «телефон», «атмосфера» сўзлари каби олимлар томонидан тўқиб чиқарилган. Тўқилган сўзлар орасида «газ», шубҳасиз, энг қисқа сўздир. Қадимги голланд кимёгари ва шифокори Гельмонт (1577 - 1644) грекча сўз «хаос»га маънодош «газ» сўзини яратди.

Гельмонт ҳаво таркибини текширганида, унинг бир қисми қизиши ва ёнишини, бир қисми эса бундай хусусиятга эга эмаслигини аниқлади.

«Бундай буғни «газ» деб атадим, чунки у қадимгилар «хаос» деб атаган товланувчи бўшлиқдан фарқ қилмайди», деб ёзган эди у.

Бироқ бу сўз узок йиллар давомида на оддий одамлар, на олимлар тилида қўлланилмади. Уни 1789 йилда машҳур Лавуазье ўз асарларида ишлатди. Ака-ука Монгольфлар улкан ҳаво шарларида учганларидан сўнг эса, «газ» сўзи бутун дунёга ёйилиб кетди.

ХАЁТИЙ ИКТИСОДИЁТ

ҚИСҚА ИФОДАЛАР
ЕДИНГИЗДАМИ ?

Бир минг = 10^3
Бир миллион = 10^6
Бир миллиард = 10^9
Бир триллион = 10^{12}
Бир триллиард = 10^{15}

МУҲАРРАМА
тайёрлади.

ИКТИСОД ТАРИХИ

ТЕСТ

Қайси асрлардан бошлаб Ўрта Осиё бинокорлигида синчкори иморатлар кенг тарқалган?

- Х - XI асрлардан;
- УШ - IX асрлардан;
- XI - XII асрлардан;
- XII - XIII асрлардан;
- IX - X асрлардан.

Аштархонийлардан бўлган Убайдуллохоннинг пул ислоҳоти ўтказишдан асосий мақсади нима эди?

- давлат хазинасини тўлдириш;
- савдогарлар ва дўкдорлар манфаатини ҳимоя қилиш;
- бебош амирлар билан курашувда ўз мавқеини кучайтириш;
- янги юришлар учун мамлакат қудратини ошириш;
- амирларнинг мустақилликка интилишини сусайтириш.

Туркистонда биринчи пахта тозалаш заводи қайси шаҳарда ишга туширилган эди?

- Тошкентда;
- Самарқандда;
- Андижонда;
- Бухорода;
- Марғилонда.

Комил ва Салим кўп қаватли битта уйда туришади. Уйдаги ҳар бир қаватида 4 тадан хонадон жойлашган. Комил уйнинг бешинчи қаватидаги 83 рақамли хонадонда, Салим эса учинчи қаватидаги 169 рақамли хонадонда яшайди. Бу уй неча қаватли?

- 8 қаватли;
- 9 қаватли;
- 5 қаватли.

Алишернинг опалари нечта бўлса, акалари ҳам шунча. Катта опасининг сингиллари сони укалари сонидан икки марта кам. Бу оилада нечта ўғил ва нечта қиз бор?

- оилада 5 та ўғил ва 4 та қиз бор;
- оилада 4 та ўғил ва 3 та қиз бор;
- оилада 3 та ўғил ва 2 та қиз бор.

ИНГЛИЗЧА УЗУНЛИК

БИРЛИКЛАРИ:

Бир фут = 12 дюм
Бир ярд = 3 фут
Бир мил = 5280 фут
Бир дюм = 2,54 см

Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси

Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚҲМИТАСИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМҒАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:
Шухрат АҲМЕДОВ,
Йўлдош САИДЖОНОВ,
Ойниса МУСУРМОНОВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Суннатилла ҚҲЗИЕВ,
Эргашвой САРИҚОВ.

Ношир
«Ijod dunyosi»
нашриёт уйи

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 39092
нускада босилди. Ҳажми
2 босма табоқ.
Буюртма - К-7935
Газетани
Абдуҳамид
АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.
Навбатчи:
Муҳаррама Пирматова

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилимиз
700129,
Тошкент шаҳар,
Навоий кўчаси 30-уй.

Тел: 144-62-34